

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

**ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN TILL
MILJÖFARLIG VERKSAMHET OCH VATTENVERKSAMHET
VID FORSMARKS HAMN**

- Sökande:** Svensk Kärnbränslehantering AB, org. nr 556175-2014
Box 3091
169 03 Solna
- Ombud:** Advokaterna Caroline Perlström, Martin Johansson och Per Molander
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711, 111 87 Stockholm
Tfn: 08-595 060 00
E-post: caroline.perlstrom@msa.se, martin.johansson@msa.se och
per.molander@msa.se
- Saken:** Tillstånd enligt miljöbalken till hamn- och vattenverksamhet m.m. vid
Forsmarks hamn i Östhammars kommun, Uppsala län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A.	Yrkanden.....	4
B.	Inledning.....	5
	B.1 Bakgrund.....	5
C.	SKB:s tilläggsansökan.....	6
	C.1 Tilläggsansökans disposition.....	6
	C.2 Tilläggsansökans omfattning och prövningens avgränsning.....	7
	C.3 Samråd.....	8
D.	Lokalisering och omgivningsförhållanden.....	8
	D.1 Forsmarks industriområde.....	8
	D.2 Berörda fastigheter.....	8
	D.3 Omgivningsförhållandena i övrigt.....	9
	D.4 Översikts- och detaljplaner.....	9
E.	Beskrivning av den sökta verksamheten.....	11
	E.1 Allmänt om sökt vattenverksamhet.....	11
	E.2 Allmänt om sökt hamnverksamhet.....	12
F.	Miljöpåverkan och villkorsdiskussion.....	13
	F.1 Inledning.....	13
	F.2 Buller.....	14
	F.3 Påverkan på vattenmiljöer och yrkesfiske.....	15
	F.4 Risk och säkerhet.....	16
	F.5 Sammanfattning av miljökonsekvenser.....	17
G.	Tillåtlighet.....	19
	G.1 Allmänt om tillåtlighetsprövningen.....	19
	G.2 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken.....	19
	G.3 Tillåtlighet enligt 3-4 kap. miljöbalken.....	21
	G.4 Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken (miljökvalitetsnormer).....	23
	G.5 Tillåtlighet enligt 7 kap. miljöbalken (områdesskydd).....	24
	G.6 Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken.....	27
	G.7 Sammanfattning avseende tillåtlighet.....	28
H.	Övriga frågor av vikt för prövningen.....	28
	H.1 Prövningsavgift.....	28
	H.2 Vattenrättslig rådighet.....	29
	H.3 Aktförvarare m.m.....	29
	H.4 Vattenrättsliga sakägare.....	29

H.5	Verkställighetsförordnande.....	29
H.6	Arbetstid avseende sökt vattenverksamhet.....	30
H.7	Igångsättningstid för sökt hamnverksamhet.....	30
H.8	Oförutsedda skador.....	31

Bilagor:

Bilaga A	Verksamhetsområde
Bilaga B	Teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning oktober 2022
Bilaga C	Förslag till villkor m.m.
Bilaga D	Avtal om rådighet

A. Yrkanden

1. Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") yrkar att domstolen lämnar SKB tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att även vid tillkommande kajläge (kaj 3) på fastigheten Östhammar Forsmark 6:5 i Östhammars kommun bedriva den hamnverksamhet som motiveras av de kärntekniska verksamheterna i Forsmarksområdet och därtill relaterad verksamhet.
2. SKB yrkar att domstolen meddelar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till den vattenverksamhet inom fastigheterna Östhammar Forsmark 6:5 och 6:8 i Östhammars kommun som behövs med anledning av hamnverksamheten vid Forsmarks hamn, innefattande
 - (i) anläggande av ett nytt kajläge vid befintlig pir i hamnen (kajläge 3);
 - (ii) utrivnings-, anläggnings- och reparationsarbeten avseende befintlig kaj 2 och roll on/roll off-lägen (RoRo); samt
 - (iii) utrivnings- och anläggningsarbeten avseende strandlinje och erosionsskydd, allt i enlighet med vad som framgår av denna tillståndsansökan med bilagor.
3. SKB yrkar även att domstolen – för det fall sådant tillstånd krävs – lämnar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att bedriva nyss angiven hamnverksamhet resp. vattenverksamhet med den påverkan som beskrivits.
4. SKB yrkar vidare att domstolen
 - (i) förordnar att den tid inom vilken arbetena avseende vattenverksamhet ska vara utförda ska vara sju år från lagakraftvunnen tillståndsdom (arbetstid),
 - (ii) förordnar att den tid inom vilken den tillkommande miljöfarliga verksamheten vid kajläge 3 ska ha satts igång till sju år från lagakraftvunnen tillståndsdom (igångsättningstid),
 - (iii) bestämmer att anspråk på ersättning till följd av oförutsedda skador av vattenverksamheten ska framställas inom fem år från arbetstidens utgång,

- (iv) förordnar att det ansökta tillståndet får tas i anspråk innan det har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande), samt
- (v) slutför den specifika miljöbedömningen och godkänner den till denna tilläggsansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, se Bilaga B.

B. Inledning

B.1 Bakgrund

SKB har den 17 oktober 2016 gett in en ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till hamnverksamhet vid Forsmarks hamn, Forsmark, Östhammars kommun. 2016 års ansökan handläggs hos domstolen i mål nr M 6009-16 (**"Hamnansökan"**). SKB har denna dag kompletterat 2016 års ansökan i enlighet med domstolens föreläggande därom.

Syftet med 2016 års ansökan är att få tillstånd till en hamnverksamhet med de behov som i framtiden kommer att föreligga för den kärntekniska verksamheten i Forsmark, främst möjligheter till fartygstransporter av bergmassor och annat material i samband med anläggande och drift av SKB:s slutförvarsanläggningar för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) och för använt kärnbränsle (Kärnbränsleförvaret). 2016 års ansökan avser tillstånd till miljöfarlig verksamhet.

SKB har vid den fortsatta projekteringen av slutförvarsprojekten m.m. identifierat behov av förändringar i hamnen som bl.a. innebär anläggande och drift av ytterligare ett kajläge (nr 3). Det är fråga om tillståndspliktig vattenverksamhet och tillkommande miljöfarlig verksamhet. De planerade förändringarna gentemot tidigare inlämnad ansökan rör dessutom reparationsarbeten vid ett befintligt kajläge och reparation av befintligt erosionsskydd i och i anslutning till hamnen.

Efter kontakter med domstolen har SKB beslutat att de aktuella ändringarna ska prövas genom en separat tillståndsansökan, som kommer att innefatta såväl vattenverksamhet som miljöfarlig verksamhet (**"Tilläggsansökan"**).

Utgångspunkten från SKB:s sida är att Hamnansökan och Tilläggsansökan ska handläggas gemensamt och leda fram till en samlad tillståndsprövning med ett tillstånd och en villkorskatalog för den samlade verksamheten enligt båda ansökningarna. SKB har utformat ansökningshandlingarna med denna utgångspunkt.

När det gäller bakgrunds- och omgivningsförhållandena och en allmän beskrivning av hamnverksamheten hänvisar SKB till 2016 års ansökan med nu gjord komplettering.

Här kan följande tilläggas. När det gäller SFR-utbyggnaden (domstolens mål M 7062-14) har regeringen i beslut i december 2021 tillåtit verksamheten i den utbyggda anläggningen (slutförvaring av maximalt 180 000 kubikmeter låg- och medelaktivt radioaktivt avfall härrörande från kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning i Sverige.¹) Regeringen har samtidigt tillåtit att ett cirka 65 000 kvadratmeter stort vattenområde vid Stora Asphällan i Forsmark fylls igen. Målet bereds nu åter hos domstolen med planerad huvudförhandling den 29 november – 1 december 2022.

När det gäller Kärnbränsleförvaret (domstolens mål M 1333-11) har regeringen i beslut i januari 2022 tillåtit verksamheten. Målet bereds nu åter hos domstolen och enligt meddelat anståndsbeslut ska SKB redovisa slutliga yrkanden och villkorsförslag senast den 30 juni 2023.

C. SKB:s tilläggsansökan

C.1 Tilläggsansökans disposition

Verksamhetsområdet för de tillkommande sökta verksamheterna redovisas i Bilaga A.

Tilläggsansökan består av denna ansökningshandling med bilagor. För närmare redovisning av tekniska förhållanden och miljökonsekvenser hänvisas till Bilaga B som utgör en kombinerad teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning ("MKB"). Vad som anges i ansökans bilagor utgör en integrerad del av ansökan och åberopas generellt. Kartmaterial och tillhörande data som förekommer i ansökan, inklusive bilagor, är angivna i höjdsystem RH2000 och koordinatsystem SWEREF 99 18 00. För att underlätta en samlad bedömning av miljökonsekvenserna av de sökta verksamheterna enligt Hamnansökan och Tilläggsansökan har SKB valt att bifoga MKB:n till Hamnansökan som underbilaga till MKB:n i bilaga B.

¹ Regeringens beslut den 22 december 2021 i M2019/02009.

Omgivningsförhållandena liksom miljökonsekvenserna av den sökta verksamheten och hur den sökta verksamheten förhåller sig till tillämpliga miljökvalitetsnormer och miljömål m.m. beskrivs närmare i MKB:n jämte underbilaga. För en icke-teknisk sammanfattning av den sökta verksamheten hänvisas till MKB:n.

C.2 Tilläggsansökans omfattning och prövningens avgränsning

Denna tilläggsansökan avser tillstånd till vattenverksamhet i form av anläggande av nytt kajläge (kaj 3), utrivnings- och anläggningsarbeten avseende befintlig kaj 2 och roll on/roll off-lägen (RoRo) samt utrivnings- och anläggningsarbeten av strandlinje och erosionsskydd, se även avsnitt E nedan. Tilläggsansökan avser även miljöfarlig verksamhet för att möjliggöra att den i Hamnansökan redovisade hamnverksamheten ska kunna bedrivas även vid det tillkommande kajläge 3.

Ur geografiskt hänseende avgränsas bedömningarna av påverkan på omgivningen från störningar som uppkommer av vattenverksamheten av den allmänna farleden, cirka 10 kilometer från hamnområdet. Vattenverksamheten bedöms emellertid i huvudsak påverka på en betydligt mer lokal skala. Miljöpåverkan av den sökta verksamheten har i huvudsak bedömts utifrån aspekterna vattenmiljö, buller, naturmiljö och risk och säkerhet. Även aspekten klimatpåverkan ingår i MKB:n.

Med hänsyn till arbetenas ringa omfattning bedöms inte någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormer för luft föreligga. Utsläpp till luft beskrivs därför inte i ansökan.

Utöver den påverkan som uppstår direkt av vattenverksamheten beskrivs i ansökan även den påverkan som uppstår kumulativt med de verksamheter som redan finns, eller planeras, i anslutning till Forsmarks hamn. De verksamheter som finns i anslutning till Forsmarks hamn är kärnkraftverket och SFR. Som angetts ovan och i Hamnansökan avser SKB att bygga ut SFR och att uppföra och driva Kärnbränsleförvaret söder om kärnkraftverket. Tidsmässigt beräknas den nu sökta vattenverksamheten pågå under cirka ett år.

Prövningen av hamnverksamheten enligt Hamnansökan och Tilläggsansökan förutsätts kunna ske separat från prövningarna av SFR-utbyggnaden och Kärnbränsleförvaret. SKB:s ambition är dock att prövningarna så långt möjligt ska vara samordnade och kunna harmoniera med varandra.

C.3 Samråd

Denna Tilläggsansökan har föregåtts av samråd enligt 6 kap. miljöbalken (i dess nu gällande lydelse). Vid det samråd som föregick Hamnansökan ansågs hamnverksamheten kunna medföra sådan miljöpåverkan att samråd skulle ske med en bred samrådsrets. Av naturliga skäl har SKB därför valt att genomföra samrådet för tilläggsansökan med en minst lika bred krets. Det innebär, med tillämpning av miljöbedömningsförordningen i dess nuvarande lydelse, att SKB genomfört ett avgränsningssamråd med en utökad samrådsrets. Under april-maj 2022 genomfördes ett avgränsningssamråd och en MKB för specifik miljöbedömning har upprättats, se Bilaga B.

Vad som framkommit under samrådet har beaktats vid utformning av denna tilläggsansökan med bilagor. För en närmare redovisning av samrådsförfarandet samt vad som framkommit i samband därmed hänvisas till samrådsredogörelsen, Bilaga B2.

D. Lokalisering och omgivningsförhållanden

D.1 Forsmarks industriområde

Industrihamnen i Forsmark är belägen på Stora Asphällan inom Forsmarks industriområde, nordost om Forsmarks brukssamhälle i Östhammars kommun. Industriområdet omfattar, förutom SFR, Forsmarks kärnkraftverk, som ägs av Forsmarks Kraftgrupp AB ("FKA").

Industrihamnen i Forsmark nyttjas för närvarande nästan uteslutande för transporter av radioaktivt material med SKB:s fartyg m/s Sigrid, men även för enstaka transporter för kärnkraftverkets (FKA:s) behov. Hamnverksamheten kommer att bedrivas inom skyddsobjektet för kärnkraftverket och verksamhetsområdet för den sökta hamnverksamheten redovisas i Bilaga A.

D.2 Berörda fastigheter

Den ansökta hamnverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheten Östhammar Forsmark 6:5. Forsmark 6:5 tillhör FKA. Hamnen ägs och drivs idag av FKA. SKB planerar att ta över verksamheten i hamnen i början av år 2023. SKB planerar även att förvärva berörda delar av fastigheten Forsmark 6:5. Den ansökta

vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheterna Östhammar Forsmark 6:5 och 6:8.

SKB har förvärvat för hamnverksamheten och vattenverksamheten erforderligt mark- och vattenområde. Lantmäteriförrättning pågår. Övriga delar av Stora Asphällan ingår i fastigheten Forsmark 6:8 som ägs av SKB. FKA har medgett att SKB ansöker om tillstånd enligt denna ansökan, se även avsnitt H.2 nedan om vattenrättslig rådighet.

D.3 Omgivningsförhållandena i övrigt

Närmaste närliggande bostadsbebyggelse ligger i huvudsak sydost till nordväst om hamnen på ett avstånd om minst 3 000 meter. Väster om hamnen finns även FKA:s korttidsboende vid Igelgrundet som bland annat används av anlitate konsulter och entreprenörer som arbetar med drift och underhåll av kärnkraftverket. Avståndet till korttidsboendet uppgår till cirka 1 500 meter.

Området för hamnen berörs av flera riksintressen. Riksintresset för hamnen sammanfaller till stor del med riksintresset för sjöfart som omfattar farleden in till hamnen. Hamnområdet utgör också riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Den planerade hamnverksamheten samt de planerade åtgärderna i vatten ligger i linje med dessa riksintressen.

På minst cirka 1 600 meters avstånd från hamnen ligger tre Natura 2000-områden. Natura 2000-områdena Kallriga respektive Skaten-Rångsen är skyddade enligt art- och habitatdirektivet, medan Natura 2000-området Forsmarksbruk är skyddat enligt fågeldirektivet. Samtliga ovan områden ligger även inom riksintresse för naturvården.

D.4 Översikts- och detaljplaner

I översiktsplanen för Östhammars kommun, antagen 2016, beskrivs området runt Forsmark som större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet som finns bland annat runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark (Östhammars kommun, 2016). Området har i markanvändningskartan markerats som ”*Område för utveckling av omgivningspåverkande verksamheter (industrier)*”.

Området som ansökan avser omfattas av en underliggande detaljplan samt ändringar av denna genom tillägg.² Gällande underliggande detaljplan för Forsmarksverket och SFR antogs av kommunfullmäktige 1992 och vann laga kraft 1994. Planen omfattar ett relativt stort land- och vattenområde, som inbegriper bland annat Forsmarks kärnkraftverk, SFR, samt Forsmarks hamn. Planen ger huvudsakligen förutsättningar för produktion av el, energiproduktion och energiteknisk verksamhet. Ändringar antogs i den befintliga planen 2008 för att bland annat möjliggöra en slutförvarsanläggning för använt kärnbränsle (Kärnbränsleförvaret) under delar av planområdet. Samtidigt antogs en ny detaljplan för området sydost om den befintliga planen, som medger ovanjords- respektive underjordsanläggningar för Kärnbränsleförvaret. Den nya planen ersatte också delar av planen för Forsmarksverket och SFR. Planerna vann laga kraft i april 2008.

En ändring i detaljplanen för Forsmarksverket och SFR antogs även år 2016, då för att inrymma några av de förändringar som utbyggnaden av SFR ger upphov till.³ Denna planändring omfattade även hamnpiren.

Planarbete pågår för att ta fram ytterligare en detaljplan för att bland annat medge vissa vattenanläggningar i Asphällsfjärden.⁴ Denna detaljplan omfattar delar av vattenområdet söder om Stora Asphällan, och även delar av det aktuella verksamhetsområdet för sökt vattenverksamhet.

Av den underliggande detaljplanen framgår att ytan ska användas för ”*Lastageplats hamn*” samt ”*Lastagehamn med inseglingränna*”. Den sökta verksamheten möter därför inga hinder av den gällande detaljplanen. Strandskyddet är upphävt i vissa delar av området kring hamnen, dock inte överallt där ansökt verksamhet planeras, se vidare avsnitt G.5.2 nedan.

² Detaljplan för Forsmarksverket och SFR. Laga kraft 22 april 1994. Ändring genom tillägg till detaljplan för Forsmarksverket och SFR. Laga kraft 11 april 2008. Dnr BN 2006-319. Ändring genom tillägg till detaljplan för Forsmarksverket och SFR. Laga kraft 26 oktober 2016. Dnr SBN-2011-0572.

³ Ändring genom tillägg till detaljplan för Forsmarksverket och SFR. Laga kraft 26 oktober 2016. Dnr SBN-2011-0572.

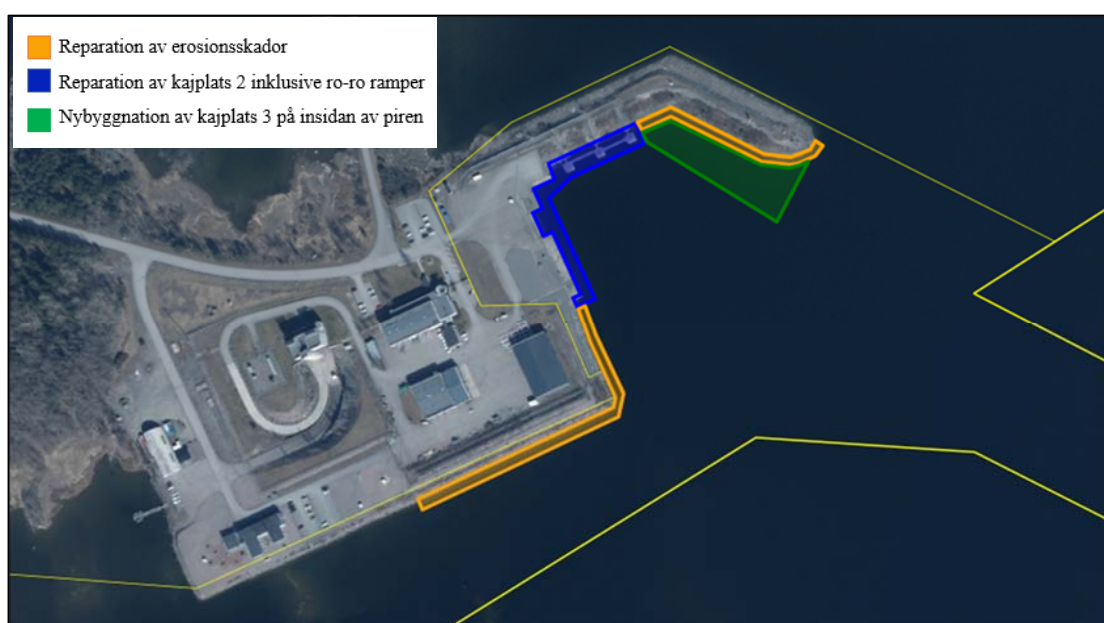
⁴ Detaljplan för Forsmark 6.5 m fl ”Asphällsfjärden”. Plansamråd genomfördes 23 maj-23 juni 2022. Dnr BMN-2021-3353.

E. Beskrivning av den sökta verksamheten

E.1 Allmänt om sökt vattenverksamhet

Som redovisats inledningsvis avser ansökan *i*) anläggande av nytt kajläge i hamnen (kaj 3), *ii*) utrivnings- och anläggningsarbeten avseende befintlig kaj 2 och roll on/roll off-lägen (RoRo) samt *iii*) utrivnings- och anläggningsarbeten av strandlinje och erosionsskydd.

Lokalisering av kajer samt den sökta verksamheten framgår av *Figur 1* nedan.

Figur 1 Områden där arbeten i vatten kommer att utföras. (Se Bilaga B, Figur 5-4).

E.1.1 Anläggande av ett nytt kajläge utmed befintlig pir (kajplats 3)

Åtgärderna innebär anläggande av en ny kaj (kajplats 3) på insidan av befintlig pir/vågbrytare. Utlastningsplatsen anläggs på ett antal (ca fyra) dykdalber, ca 15-20 meter ut i vattenområdet, genom borrade pålning ner i berggrunden. Dykdalberna sammanlänkas ovan vattenytan med en stålkonstruktion där ett rörligt transportband går. Även arbeten i strandzonen vid piren kan bli aktuella. I strandzonen vid piren planeras en ny däckskaj att anläggas. Kajen grundläggs genom pålar som borrar ner i sedimenten i strandzonen. I skvalpzonen gjuts friktionsplattor och ovanpå fylls det på med bergmassor till en höjd som motsvarar kajdäckets översida. Åtgärderna innebär att en ny utlastningsplats möjliggörs.

E.1.2 Arbeten avseende kajplats 2 och RoRo-lägen

För att SKB ska kunna använda kajplats 2 för utlastning av bergmassor vid tillfällen när m/s Sigrid inte anlöper hamnen krävs vissa renoverings- och förstärkningsarbeten. Arbeten som planeras för kajplats 2 innefattar att ta bort skadad betong, eventuellt byta skadad armering samt att gjuta ny betong. I hamnen finns vidare två RoRo-lägen. Själva kajen där man sänker ner rampen är i fungerande skick, men kajkanten mot vattnet (i den s.k. skvalpzonen, 1 meter ovan och cirka 1,5 meter under vattenytan) måste tas bort och ersättas. Därtill måste äldre armering ersättas och ett nytt täckskikt (cirka 10–15 cm) i betong gjudas på. Borttagande av betong utförs i båda fallen som utgångspunkt genom vattenbilning. Vattenbilning innebär att man tar bort dålig betong runt armeringen, antingen under vatten med hjälp av dykare eller i torrhet med hjälp av spont och länsumpning innanför spanten.

E.1.3 Arbeten avseende strandlinje och erosionsskydd

Delar av strandlinjen har under årens lopp eroderats bort och behöver förstärkas och ersättas av nya massor. Arbetena innefattar borttagande av befintliga trasiga erosionsskydd (betongmattor) samt utfyllnad av massor (huvudsakligen råberg) i vattenområdet längs strandlinjen, inom samt strax väster om hamnområdet. Massorna som åtgår till utfyllnaden uppskattas till ca 10 000 ton och området som arbetena (vattenverksamheten) sker inom uppskattas till ca 13 000 m².

E.2 **Allmänt om sökt hamnverksamhet**

Den sökta hamnverksamheten består i tillkommande hamnverksamhet på den nyanlagda kajplats 3. Precis som i ansökan för övriga kajplatser i mål M 6009-16 omfattar ansökan en rätt att i hamnen hantera alla typer av material och gods som motiveras av den kärntekniska verksamheten i Forsmark, dvs. transporter till och från befintligt och utbyggt SFR, Kärnbränsleförvaret och Kärnkraftverket. Inom överskådlig framtid bedöms godset i hamnen utgöras av kapslar med använt kärnbränsle, radioaktivt drift- och rivningsavfall, bergmassor, utrustnings- och anläggningsdelar till kärntekniska verksamheter och verksamheter med strålning samt annat material och komponenter. Inom ramen för det allmänna villkoret bedömer SKB att även godsslag med liknande egenskaper kan komma att hanteras i hamnen. SKB har inget att erinra mot att det för denna situation anges i tillståndet att

tillsynsmyndigheten är bemyndigad att meddela villkor om skyddsåtgärder för vissa godsslag, se förslag till bemyndigande i Bilaga C.

F. Miljöpåverkan och villkorsdiskussion

F.1 Inledning

I avsnitt F.5 nedan beskrivs de sammanfattande miljökonsekvenser som den sökta verksamheten bedöms kunna ge upphov till. Sammantaget bedöms arbetena inte påverka möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten. Arbetena bedöms inte heller påtagligt påverka naturmiljö bestående i tångbälte och inte heller tångbältets övergripande ekologiska funktion. Ingen permanent påverkan uppstår heller på de högre naturvärden i form av täta kärlväxtsamhällen som har påträffats i området väster om hamnbassängen, utan endast en temporär påverkan när förekommande vegetation begravs. Vattenverksamheten bedöms inte innebära någon risk för negativ påverkan på närliggande Natura 2000-områden eller fågelpopulationer i närområdet och några bullerriktvärden bedöms inte överskridas för bostäder, korttidsboendet Igelgrundet eller kontor vid SFR. Inget av de riksintressen som finns i området bedöms påverkas negativt av vattenverksamheten.

Med avseende på driftskedet (den totala hamnverksamheten) bedöms att miljökvalitetsnormer för buller och utsläpp till luft fortsatt kommer kunna innehållas. Det bedöms inte heller kunna uppstå någon skada på riksintressen eller Natura 2000-områden. Hamnverksamheten bedöms inte heller kunna inverka negativt på några miljömål. Eftersom upplagsytan för bergmassor numera istället kommer att etableras inom verksamhetsområdet för utbyggnad av SFR planeras system för omhändertagande av eventuellt kvävehaltigt lakvatten från bergmassorna inom SFR:s verksamhetsområde. Då finns det inte längre någon risk för kväveutsläpp från upplagsytan, vilket skulle kunna avrinna vid regn mot hamnbassängen och där påverka vattenmiljön negativt. Eftersom bergmassor i huvudsak kommer att transporteras ut till fartygen via täckt transportband bedöms även risken för spill i hamn- och vattenområdet minimeras. Totalt sett bedöms därför miljökonsekvenser med avseende på utsläpp av kväve i vattenområdet bli mycket begränsade då hanteringen av bergmassor i hamnområdet i huvudsak sker skyddat för nederbörd.

I nedanstående avsnitt utvecklas vilka villkor och försiktighetsmått som SKB föreslår för den sökta verksamheten. I Bilaga C återfinns de villkorsförslag som SKB lämnar avseende den samlade verksamheten enligt Hamnansökan och denna Tilläggsansökan.

F.2 Buller

Användandet av arbetsmaskiner, transporter och vissa arbetsmoment såsom vattenbilning, pålning och eventuell spontning i anledning av de ansökta anläggnings- och reparationsarbetena bedöms ge upphov till buller. Genom planering av verksamheten bedöms det vara möjligt att innehålla Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (2004:15), se avsnitt 6.2 i MKB (Bilaga B). SKB avser att följa de allmänna råden och detta kan med fördel föreskrivas som villkor, se villkorsförslag 6 i Bilaga C.

Buller från anläggningsarbeten skulle även kunna få konsekvenser för fågellivet i närområdet. Höga ljudnivåer till följd av arbetena som skulle kunna påverka kustfågel kommer dock endast att råda i direkt anslutning till hamnen. Fåglar som häckar nära Stora Asphällan och finner arbetena störande bedöms ha goda möjligheter att finna alternativa häckplatser i närområdet, eftersom bullrande arbetsmoment inte kommer att etableras under häckningsperioden.

Anläggningsarbetena bedöms därmed ge obetydliga negativa konsekvenser för fågelpopulationer på Stora Asphällan. Resultat från genomförda bullerutredningar visar dessutom att det inte finns någon risk för negativ påverkan inom närliggande Natura 2000-områden.

Vidare finns det i det större området kring Forsmarks hamn både fiskar och däggdjur som säl och utter, vilka teoretiskt sett skulle kunna tänkas påverkas negativt av undervattensljud. Det finns inga uppgifter som tyder på att området närmast hamnen används som boplats eller kutningsområde. För att så långt som möjligt undvika skada på vattenlevande djur vid påslagning och eventuell spontslagning i vatten kan arbetena inledas med gradvis ökande slagenergi (s.k. ramp-up) i syfte att skrämja bort djuren innan skadliga nivåer nås i närområdet.

Sammantaget finner SKB det lämpligt att i samma villkor (villkorsförslag 5 i Bilaga C) reglera *etablering* av bulleralstrande arbeten för hamn- resp. vattenverksamhet. SKB vill dock understryka att det föreslagna villkoret syftar till att reglera *etablering*

av bulleralstrande arbetsmoment och verksamheter under häckningsperioden. Den ordinarie hamnverksamheten samt andra redan etablerade arbetsmoment ska därför inte begränsas genom det föreslagna villkoret.

F.3 Påverkan på vattenmiljöer och yrkesfiske

Arbetena avseende strandlinje och erosionsskydd innebär påverkan på vattenmiljöer längs strandlinjen inom samt strax väster om hamnområdet genom utfyllnad av massor. Därtill bedöms samtliga planerade arbeten i vattenområdet kunna ge upphov till grumling i varierande grad, vilket kan medföra förändrade ljusförhållanden och påverka fiskar och andra organismer negativt, samt få till följd att eventuella föroreningar i bottenområdet virvlar upp och sprids. Större delen av hamnområdet består av hårbottenar med berg eller block, men det finns också mjukbottensamhällen som är mer känsliga för grumling. Naturvärdena i hamnbassängen bedöms dock vara begränsade, men längs piren utsida återfinns ett tångbälte och längs stranden söder om hamnbassängen finns täta kärlväxtsamhällen. Eftersom hamnverksamhet med transporter av kärnavfall har bedrivits i hamnområdet sedan 1970-talet har hamnområdet redan utsatts för en del grumling och spridning av sediment från fartygens propellrar. Anläggandet av kajplats 3 innebär att bottenyta i hamnbassängens östra del permanent tas i anspråk. Då den aktuella ytan främst utgörs av kala sand- och mjukbottenar påverkas inga höga naturvärden.

Sammantaget bedöms den ansökta verksamheten medföra små negativa konsekvenser på vattenmiljön i byggskedet. Den främsta påverkan bedöms uppstå till följd av ianspråktagande av bottenyta till anläggandet av kajplats 3, samt grumling vid anläggnings- och reparationsarbeten. Påverkan till följd av ianspråktagande av bottenyta är permanent, medan påverkan till följd av grumling är temporär. För att minska den sökta verksamhetens påverkan kommer skyddsåtgärder såsom grumlingskydd i form av t.ex. siltgardiner att nyttjas, se avsnitt F.5 nedan.

SKB föreslår därför att ett villkor till syfte att begränsa påverkan till följd av grumling ställs upp, se nedan (villkorsförslag 7 i Bilaga C).

SKB ska vidta åtgärder för att förebygga grumling vid arbeten i vatten. Uppstår störningar i omgivningen till följd av grumling ska åtgärder vidtas efter samråd med tillsynsmyndigheten.

Vidare föreslår SKB att ett kontrollprogram avseende åtgärder i vatten tas fram, se villkorsförslag 10 i Bilaga C.

Mot bakgrund av vad som anges ovan och i avsnitt 9.1 i MKB om vidtagande av grumlingsskyddande åtgärder samt då det inte bedöms ske någon påverkan på riksintresset för yrkesfiske, föreslås inget särskilt villkor eller försiktighetsmått till skydd för fisket i de vattenområden som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande områden. Det är inte heller motiverat med en särskild avgift för främjande av fisket.

Dagvattenhanteringen i hamnområdet bedöms kunna ske på samma sätt som sker idag – genom direkt avledning till recipienten – eftersom dagvattnet inte bedöms vara förorenat på sådant sätt att det medför negativa konsekvenser för recipienten. För att säkerställa en hållbar och säker dagvattenhantering inom hamnområdet kommer SKB vidare att se över och uppdatera rutiner för att förebygga utsläpp direkt till recipienten i händelse av en nödsituation som t.ex. en brand (utsläpp av släckvatten) eller ett haveri (utsläpp av olja eller kemikalier). Därtill kommer SKB att se över möjlighet till åtgärder för att förstärka barriärer inom området för att förhindra avrinning och spridning vid eventuella tillbud.

F.4 Risk och säkerhet

Sammantaget bedöms att det under tiden för anläggningsarbeten i hamnen kommer att vara en mycket låg frekvens på fartygstrafiken i Forsmarks hamn med endast m/s Sigrid och dess fåtal anlöp per år. För anläggningsfasen finns dock vissa risker i hamnen, exempelvis att siltgardinen, oljespill och/eller kemikalier eller en pråm, byggplattform eller annan enhet för byggnation blockerar farleden eller hamnen för ankommande och/eller avgående fartyg.

Med adekvata riskreducerande åtgärder bedöms dessa risker dock kunna minskas till en acceptabel nivå.

SKB kommer att arbeta aktivt med planeringen av entreprenaden för att säkerställa att den ansökta vattenverksamheten kan genomföras på ett säkert sätt och med minimering av risker för omgivande miljö.

SKB kommer vidare inför och under genomförandet av ansökt vattenverksamhet att ha fortlöpande kontakt med Sjöfartsverket rörande bl.a. planerade arbeten, tid för

inledande och avslutande av arbeten samt vid eventuella problem såsom hinder eller liknande, se förslag till åtaganden i Bilaga C.

F.5 Sammanfattning av miljökonsekvenser

Sammanfattningsvis bedöms den sökta verksamheten kunna ge upphov till följande miljökonsekvenser. Samtliga arbeten i vattenområdet bedöms kunna innebära risk för grumling, vilket skulle kunna påverka vattenmiljön negativt. Vid arbetena planeras därför grumlingskydd i form av siltgardin att användas vid behov. I områden där det inte är möjligt att använda siltgardin på grund av hög vatten genomströmning och därmed svårigheter med förankring, kommer i stället anpassade, skonsamma arbetsmetoder att tillämpas, se vidare avsnitt 5.4 och 6.1.4 i MKB. Därtill finns det risker relaterade till spridning av förorenade sediment, utsläpp till vatten från betongläckage, kvävehaltiga massor vid utfyllnad och olyckor med spill av drivmedel. Samtliga identifierade risker bedöms som acceptabla med införande av lämpliga riskreducerande åtgärder.

Vidare innebär planerade arbeten i vattenområdet påverkan av buller från arbetsmaskiner och vissa särskilt bullrande arbetsmoment såsom pålning, bilning och eventuell spontning. Någon negativ påverkan på Natura 2000-områden, eller dessas fågelpopulationer bedöms inte uppstå, och inte heller bedöms en sådan påverkan uppstå med hänsyn till kumulativ bullerpåverkan från andra pågående och planerade verksamheter i Forsmarksområdet. Fåglar som häckar nära Stora Asphällan och finner arbetena störande bedöms ha goda möjligheter att finna alternativa häckplatser i närområdet, eftersom bullrande arbetsmoment inte kommer att etableras under häckningsperioden. Riktvärden för buller bedöms inte heller överstigas vid bostäder, korttidsboendet Igelgrundet eller kontor vid SFR.

En bottenvegetationsundersökning har genomförts för att bedöma påverkan på naturmiljön i vattenområdet av sökta åtgärder. Naturmiljöer med högre naturvärden (tångbälten med täckningsgrad på minst 25 %) har identifierats längs hamnpirens utsida och sträcker sig delvis in i området där den nya utlastningsplatsen planeras.

För att minimera påverkan under anläggningsskedet kommer anläggningen och arbetet inom detta område anpassas så att negativ påverkan på tångbältet minimeras. Siltgardinen placeras så att så mycket som möjligt av bältet hamnar utanför. Viss påverkan i form av grumling på den del som hamnar innanför siltgardinen kan inte

uteslutas men det är en mindre del av tångbältet som eventuellt berörs (cirka 10 %) under en begränsad tidsperiod (cirka ett år). Tångbältets övergripande ekologiska funktion bedöms därför inte påverkas påtagligt.

Även i området väster om hamnbassängen har högre naturvärden i form av täta kärlväxtsamhällen påträffats. Det arbete som planeras i detta område är en påfyllnad av det material som utgör bottenstrat idag (grovt stenkross). Vid påfyllnaden sker en temporär påverkan då förekommande vegetation begravs men det tillförda materialet kommer så småningom att koloniserats så att motsvarande samhälle kan återetableras. Därför uppstår ingen permanent påverkan.

Under driftskedet för hamnverksamheten bedöms naturmiljön i hamnbassängen inte påverkas mer än marginellt, då det i bottenkarteringen inte konstaterades några höga naturvärden i de områden där fartygen väntas röra sig. Påverkan på naturmiljön i övrigt från hamnverksamheten väntas främst vara kopplad till den ovan redovisade bullerpåverkan.

Vad gäller klimatpåverkan bedöms den under anläggningsskedet i viss mån kunna uppstå från de arbetsmaskiner som används vid ombyggnation av kajen, men den bedöms i första hand härröra från de avfallstransporter med m/s Sigrid som kommer att pågå under anläggningsskedet, och som även pågår i nuläget. Den samlade klimatpåverkan från anläggningsskedet bedöms i det närmaste helt komma från följdverksamhet bestående i transport av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall via hamnen. Den samlade klimatpåverkan från hamnverksamheten i Forsmark och dess följdverksamheter under driftskedet uppskattas bli i genomsnitt i storleksordningen 2 000 ton CO₂e per år under 50 års drift men uppgå till 5 000 ton per år under de 3-4 första åren när SFR-utbyggnaden genomförs. Klimatpåverkan bedöms i det närmaste helt komma från följdverksamheterna transport av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt av bergmassor via hamnen.

G. Tillåtlighet

G.1 Allmänt om tillåtlighetsprövningen

Genom regeringens tillåtlighetsbeslut den 22 december 2021 står det klart att SFR kommer att byggas ut för att även kunna ta emot och slutförvara rivningsavfall. Genom regeringens tillåtlighetsbeslut den 27 januari 2022 står det också klart att Kärnbränsleförvaret kommer att anläggas för slutförvaring av använt kärnbränsle. Utgångspunkten är alltså att det vid SFR och Kärnbränsleförvaret kommer att utföras omfattande bergarbeten med ett omfattande behov av utskeppning av överskottsmassor under lång tid framöver.

Den sökta verksamheten enligt Tilläggsansökan syftar till att möjliggöra erforderliga förstärkningsåtgärder för hamninfrastrukturen och att kunna utnyttja även det tillkommande kajläget för hamnverksamheten enligt Hamnansökan.

G.2 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

G.2.1 Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Genom grundliga undersökningar av Forsmark med omnejd har SKB omfattande kunskaper om de allmänna omgivningsförhållandena i området, vilket bland annat innefattar ingående kunskaper om vattenförhållanden och naturmiljöer i vattenförekomsten Öregrundsgrepen. Vidare har SKB genom upprättandet av denna ansökan samt tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, liksom genom samrådsförfarandet, skaffat sig ytterligare kunskap om de risker från miljö- och hälsosynpunkt som den planerade vattenverksamheten kan förutses ge upphov till. SKB har identifierat nödvändiga skyddsåtgärder för att minimera miljöpåverkan.

SKB besitter således den kunskap och kompetens som behövs för den sökta verksamheten och kunskapskravet är därmed uppfyllt.

G.2.2 Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik (2 kap. 3 § miljöbalken)

SKB kommer att tillse att vattenverksamheten och den tillkommande hamnverksamheten bedrivs på ett sätt som uppfyller de krav som följer av försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik.

I ansökan och i ansökningshandlingarna beskrivs de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som SKB avser att vidta för att förebygga, hindra eller motverka att den sökta verksamheten orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller på miljön. Försiktighetsprincipen har iakttagits vid samtliga beräkningar och bedömningar som har gjorts inom ramen för ansökan och iakttas också löpande vid beslut som gäller verksamhetens miljöpåverkan. Ett flertal centrala försiktighetsmått föreslås läggas fast i villkor. SKB kommer att använda sig av bästa möjliga teknik samt väl beprövade skyddsåtgärder vid utförande av de arbeten i vatten som omfattas av ansökan.

G.2.3 Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken)

SKB arbetar systematiskt med anskaffning, hantering och utfasning av kemikalier för att tillse att kemikalier i SKB:s verksamhet medför en så liten påverkan som möjligt på människors hälsa och miljön. SKB har rutiner för godkännande av kemikalier innan inköp sker och gör återkommande granskningar till grund för utfasning av kemikalier som uppfyller kriterier för särskilt farliga ämnen (s.k. SVHC-ämnen).

G.2.4 Hushållnings- och kretsloppsprinciperna (2 kap. 5 § miljöbalken)

Ansökan syftar till att optimera en redan existerande hamninfrastruktur genom reparations- och underhållsarbeten samt anläggande av ett nytt kajläge i den befintliga hamnen.

Att underhålla, reparera och vidareutveckla existerande infrastruktur är väl förenligt med miljöbalkens hushållnings- och kretsloppsprinciper, särskilt då det innebär att det inte behöver tas mer resurser än nödvändigt i anspråk. De bergmassor som används till utfyllnaden av vattenområdet längs strandlinjen planeras att hämtas lokalt i Forsmarksområdet, något som innebär god resurshushållning.

SKB bedömer att den sökta verksamheten väl uppfyller hushållnings- och kretsloppsprinciperna.

G.2.5 Lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 § miljöbalken)

Lokaliseringsprincipen innebär att den plats som väljs för en verksamhet ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Den ansökta verksamheten avser arbeten vid den existerande industrihamnen i Forsmark. Någon alternativ plats för den ansökta verksamheten är därför inte aktuell. SKB har övervägt alternativa lokaliseringar för det nya kajläget (kaj 3) i form av att förlägga utlastningsplatsen vid insidan av piren. Alternativet skulle innebära att en ny pir byggs inne i hamnbassängen, vilket skulle ge två fartygsplatser som ligger skyddade innanför vågbrytaren. I alternativet anläggs piren på en linje med ett antal dykdalber, vilka anläggs i vattenområdet (genom borrarad pålning ner i berggrunden). En övertäckt bandgång, som kan lasta fartyg på båda sidorna, förläggs ovanpå dykdalberna. Alternativet har efter samrådet valts bort utifrån både tekniska, säkerhetsmässiga och miljömässiga aspekter. Alternativet skulle exempelvis minska manöverutrymmet i hamnbassängen avsevärt, medföra ett större ingrepp i bottenområdet och en ökad påverkan från ljud- och grumlingsynpunkt.

Den sökta verksamheten är vidare förenlig med gällande detaljplan för det berörda området.

Sammanfattningsvis bedömer SKB att lokaliseringsprincipen är uppfylld.

G.2.6 Rimlighet (2 kap. 7 § miljöbalken)

Kraven enligt de principer som anges i avsnitt G.2.1–G.2.5 ovan ska leda till rimliga resultat vid en avvägning mellan bl.a. nyttan av skyddsåtgärder och kostnaderna för att genomföra dem. SKB:s överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått samt villkorsförslag m.m. har skett mot bakgrund av den avvägning som ska ske enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

G.3 **Tillåtlighet enligt 3-4 kap. miljöbalken**

Den ansökta verksamheten bedöms vara förenlig med riksintresset för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall och bedöms i övrigt inte stå i konflikt med tangerande eller närliggande riksintresseområden, se vidare nedan under avsnitt G.3.1–G.3.7.

G.3.1 Riksintresse för yrkesfiske (3 kap. 5 § miljöbalken)

Området runt industrihamnen i Forsmark är av Havs- och vattenmyndigheten utpekad som riksintresse för yrkesfiske, såsom varandes fångstområde för lax, sik, strömming och andra sötvattensarter. Inom skyddsområdet är det emellertid förbjudet att bedriva fiske.

Eftersom grumlingskyddande åtgärder vidtas gör SKB bedömningen att verksamheten inte kommer att medföra skada på riksintresset för yrkesfiske.

G.3.2 Riksintresse för naturvården och kulturmiljövården (3 kap. 6 § miljöbalken)

På land, längs med kusten, ligger områden som är av riksintresse för naturvården. Cirka fem kilometer sydväst om Forsmarks hamn ligger Forsmarks bruk, som är av riksintresse för kulturmiljövården.

Naturvårderna i området återfinns i huvudsak på fastlandet, i landhöjningsmiljöer med höga botaniska och ornitologiska värden, kustvattenmiljöer, i olika former av rikkärr och gölar, i naturskogar samt i bruks- och skärgårdsbygd med betesmarker.

Den sökta verksamheten bedöms inte påtagligt skada områdets natur- och kulturvärden eftersom alla områden med höga natur- och kulturvärden är belägna på fastlandet, på betydande avstånd från Forsmarks hamn.

G.3.3 Riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (3 kap. 8 § miljöbalken)

Med stöd av 3 kap. 8 § miljöbalken beslutade Statens kärnkraftinspektion (SKI), nuvarande Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM), år 2004 att det område i Forsmark som är aktuellt för hamnverksamheten och dess anläggningar är av riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Den sökta verksamheten ligger i linje med riksintresset för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall genom att den syftar till att optimera hamnverksamheten, bland annat i förhållande till slutförvarssystemet.

G.3.4 Riksintresse för kommunikationer (allmän farled) (3 kap. 8 § miljöbalken)

Farled nummer 594, sträckan Bellonagrundet in till industrihamnen i Forsmark, är en farled av riksintresse med den generella funktionsbeskrivningen ”allmän farled”, och klassas i farledsklass 2.

Den ansökta verksamheten bedöms ha en positiv påverkan på riksintresset för kommunikationer.

G.3.5 Riksintresse för kommunikationer (hamn) (3 kap. 8 § miljöbalken)

Industrihamnen i Forsmark är utpekad som en hamn av riksintresse, med den generella funktionsbeskrivningen ”kärnkrafthamn”. Forsmarks hamn är inte en allmän hamn och hamnområdet är avlyst för obehörig sjötrafik från det yttre bojparet i inloppsrännan.

Den ansökta verksamheten bedöms ha en positiv påverkan på riksintresset för kommunikationer.

G.3.6 Riksintresse för energiproduktion och vindbruk (3 kap. 8 § miljöbalken)

Den ansökta verksamheten bedöms inte skada riksintresset för energiproduktion eller vindbruk.

G.3.7 Riksintresse för högexploaterad kust (4 kap. 4 § miljöbalken)

Hela området ingår i riksintresse enligt de särskilda hushållningsbestämmelserna för högexploaterade kuststräckor enligt 4 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken.

Den ansökta verksamheten bedöms inte påtagligt skada områdets natur- och kulturvärden.

G.4 Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken (miljökvalitetsnormer)

Såvitt gäller påverkan på vattenmiljön kan verksamheten komma att medföra påverkan på framförallt vattenförekomsten Öregrundsgrepen (WA20826862).⁵

⁵ Nuvarande status är måttlig ekologisk status samt uppnår ej god kemisk status bland annat på grund av måttliga halter av övergödningsämnen och halter av miljögifter (däribland polybromerade difenyletrar (PBDE) och kvicksilverföreningar).

Miljökvalitetsnormerna för Öregrundsgrepen är för närvarande ”god ekologisk status 2039” respektive ”god kemisk ytvattenstatus”. Det finns undantag för kvicksilverföreningar och PBDE som omfattas av mindre stränga krav på grund av överallt överskridande förhållanden. Kraven för tributyltennföreningar (TBT) har en tidsfrist till år 2027 eftersom ytterligare undersökningar behöver genomföras för att utreda orsaken och bedöma vilka eventuella åtgärder som är möjliga.

Som ett led i arbetet med ansökan har SKB därför bedömt om den ansökta verksamheten kan leda till att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller kan ha en sådan betydelse att den riskerar att äventyra möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Av den genomförda sedimentundersökningen, se vidare avsnitt 6.1 i MKB:n, framgår bland annat att sedimentmäktigheten i hamnen generellt sett är låg, och att det generellt inte noterades några uppenbara tecken på föroreningar i fält. Vid undersökningen uppmättes dock TBT i halter över gränsvärdet för god kemisk status i fem provpunkter.

Genom vidtagande av skyddsåtgärder, bestående i att grumlingskydd genom användande av siltgardin nyttjas vid behov och att anpassade, skonsamma arbetsmetoder tillämpas, samt med hänsyn till att genomförandet av arbeten i hamnen kommer att pågå under en begränsad tid (totalt ca 1 år) och planeras att vara genomförda innan 2027, bedöms arbetena inte påverka möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten. Någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormer för luft bedöms inte föreligga till följd av den ansökta verksamheten.

G.5 Tillåtlighet enligt 7 kap. miljöbalken (områdesskydd)

G.5.1 Natura 2000 och naturreservat

I närhet till hamnen där arbeten i vatten planeras att utföras finns Natura 2000-områdena Forsmarksbruk, Kallriga och Skaten-Rångsen. Kallriga och Skaten-Rångsen utgör även naturreservat.

De aktuella Natura 2000-områdena är utpekade dels för att skydda fåglar (Forsmarksbruk), dels för att skydda livsmiljöer (rast- och häckningsmiljöer) där

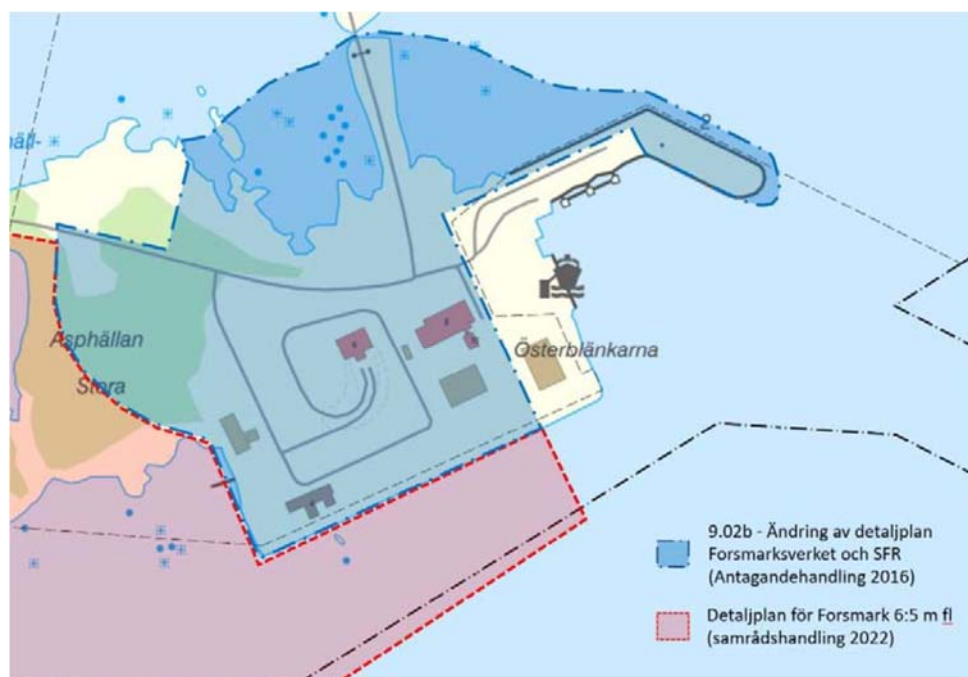
olika fågelarter utgör typiska arter (Kallriga och Skaten-Rångsen). Bedömningen av påverkan ser således olika ut för de olika områdena.

Som utvecklas i MKB:n, se avsnitt 9, bedöms den ansökta verksamheten inte på ett betydande sätt kunna påverka miljön i närliggande Natura 2000-områden och naturreservat, varken under anläggnings- eller driftskedet. För det fall domstolen ändå finner att den ansökta verksamheten på ett betydande sätt skulle kunna påverka miljön i närliggande Natura 2000-områden yrkar SKB reservationsvis att tillstånd lämnas enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att bedriva den sökta verksamheten.

Något hinder mot att tillåta verksamheten med hänvisning till de skyddade områden som finns i närområdet föreligger därför inte.

G.5.2 Om strandskydd

Hamnområdet utgör ett delvis strandskyddat område. I samband med detaljplaneändringen på Stora Asphällan inför utbyggnaden av SFR, som inkluderade delar av hamnområdet (hamnpiren), så upphävdes strandskyddet. Strandskyddet föreslås även upphävas i samrådsförslaget till den nya detaljplanen Forsmark 6:5 som omfattar delen sydväst om hamnbassängen. Detta innebär att strandskyddet är formellt upphävt i vissa delar av hamnområdet. Övriga delar av hamnområdet och dess omgivning omfattas av detaljplanen för Forsmarksverket och SFR från 1992 (grundplanen). I den planen har något formellt upphävande av strandskyddet inom hamnområdet inte gjorts, utan förefaller ligga kvar. Den del av hamnområdet som omfattas av grundplanen är kajområdet som trafikeras av m/s Sigrid och motsvarande fartyg sedan 1980-talet. Se Figur 2 nedan.

Figur 2 Gällande och pågående detaljplaner i anslutning till Forsmarks hamn. Ej markerad del av hamnen ingår i grunddetaljplanen från 1992. (Se Bilaga B, Figur 4-3).

Inom ett strandskyddsområde får inte anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Inte heller får grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Dispens krävs emellertid inte för verksamheter som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken, eftersom det vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i strandskyddsområde. Det innebär att förutsättningarna för strandskyddsdispens ska ingå som ett led i tillåtighetsprövningen av den sökta verksamheten.⁶

Hamnen utgör inte en allmän hamn och hamnområdet är avlyst för obehörig sjötrafik från det yttre bojparet i inloppsrännan. Vidare ingår anläggningarna i Forsmark i ett skyddsobjekt, med följd att obehöriga inte har rätt att beträda området utan måste ha ett legalt ärende och anmäla sin ankomst i förväg. Således innebär inte vattenverksamheten något hindrande eller avhållande av allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Vad gäller frågan om de sökta anläggningarna och åtgärderna väsentligt kan förändra livsvillkoren för djur- eller

⁶ 7 kap. 15-16 §§ miljöbalken.

växtarter framgår av förarbetena att med en väsentlig förändring avses t.ex. muddring av mjukbottnar eller vassområden, utfyllnader i vattenområden och anläggande av pirlar, kajer, båtbygggor eller större badbygggor m.m.⁷

Den sökta verksamheten kommer att innebära temporär påverkan på djur- och växtarters livsvillkor bestående i påverkan på tångbälte och täta kärlväxtsamhällen samt påverkan på vattenförhållandena i form av grumling. För att minska den sökta verksamhetens påverkan kommer skyddsåtgärder såsom grumlingskydd i form av t.ex. siltgardiner att nyttjas.

SKB bedömer att området genom den existerande hamnverksamheten redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Verksamheterna och anläggningarna måste för sina funktioner ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Vidare behöver området tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (det allmänna intresset av planerbar energiproduktion respektive det allmänna intresset av hantering och förvaring av kärnavfall och använt kärnbränsle liksom det allmänna intresset av att kunna skeppa ut bergmassor sjövägen).⁸ Förutsättningarna som gäller för dispens är således uppfyllda och sammanfattningsvis utgör bestämmelserna avseende strandskydd inte något hinder mot den sökta verksamheten.

G.6 Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

G.6.1 Försvarande av annan framtida verksamhet (11 kap. 7 § miljöbalken)

Enligt bestämmelsen ska en vattenverksamhet utföras så att den inte försvarar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt, om det kan ske utan oskälig kostnad.

Den ansökta verksamheten försvarar inte annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt.

⁷ Se prop. 2008/09:119 s. 101.

⁸ 7 kap. 18 b § miljöbalken.

G.6.2 Åtgärder till skydd för eller främjande av fisket (11 kap. 8 § miljöbalken)

Enligt bestämmelsen är den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iaktta de villkor eller förelägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor eller ett föreläggande inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas, kan verksamhetsutövaren befrias från en sådan skyldighet.

Arbetena i vatten ska ske i en befintlig hamn där fisket eller förutsättningar för fiskreproduktion etc. är kraftigt begränsade och åtgärderna bedöms inte innebära någon ytterligare begränsning. Därtill vidtar SKB behövliga åtgärder för att tillse att fisket skyddas från skada, bland annat genom grumlingskydd och kontrollprogram, samt att s.k. ramp-up-teknik kan användas vid arbeten som kan ge upphov till undervattensljud.

G.7 **Sammanfattning avseende tillåtlighet**

SKB anser sammanfattningsvis att den ansökta verksamheten är förenlig med miljöbalkens syften och uppfyller alla tillämpliga tillåtlighetskrav i miljöbalken. Tillstånd till verksamheten ska därför lämnas. Avseende villkoren för tillståndet hänvisar SKB till diskussionen och förslag till villkor i Bilaga C.

H. **Övriga frågor av vikt för prövningen**

H.1 **Prövningsavgift**

Prövningsavgiften för den ansökta vattenverksamheten bestäms genom förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Den sammanlagda kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som ansökan avser förväntas uppgå till mer än sjuttiofem miljoner men inte mer än etthundra miljoner kronor. Prövningsavgiften för ansökt vattenverksamhet enligt 3 kap. nämnd förordning ska därför bestämmas till 240 000 kronor.

H.2 Vattenrättslig rådighet

Som redovisats i avsnitt D.2 har SKB förvärvat det mark- och vattenområde som berörs av vattenverksamheten. Därtill har SKB – genom att ett nyttjanderättsavtal har ingåtts med fastighetsägaren FKA – skaffat sig för verksamheten erforderlig vattenrättslig rådighet. Nyttjanderättsavtalet har ingåtts eftersom SKB ännu inte har tillträtt fastigheten. Nyttjanderättsavtal bifogas, se Bilaga D.

H.3 Aktförvarare m.m.

I Hammålet resp. SFR-målet är förordnad aktförvarare Hanna Horneij. Hon har kontaktats och hon har möjlighet att även vara aktförvarare för nu aktuell ansökan. Sökanden föreslår därför att hon förordnas som aktförvarare. Adress: Östhammars kommun, Kommunkansliet Stångörsvägen 10, 742 21 Östhammar.

Tilläggsansökan avseende miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet bör lämpligen kungöras i Upsala Nya Tidning.

H.4 Vattenrättsliga sakägare

Sakägare ur ett vattenrättsligt perspektiv är ägare till fastigheter som berörs av vattenverksamheten i den mening som avses i 9 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, t.ex. genom att den ansökta verksamheten kan medföra skador på mark eller vatten som tillhör fastigheten, på byggnader eller anläggningar som finns på fastigheten eller på fastighetens användningssätt. Inom fastigheterna Östhammar Forsmark 6:5 och 6:8 kommer vissa begränsade åtgärder i vatten att genomföras. Någon skada på denna fastighet eller dess användning eller på andra närliggande fastigheter kan inte förutses med anledning av den vattenverksamhet som omfattas av ansökan. Någon ersättning till följd av ansökt vattenverksamhet erbjuds därför inte.

H.5 Verkställighetsförordnande

Genom regeringens tillåtlighetsbeslut står det klart att Kärnbränsleförvaret kommer anläggas och SFR byggas ut. Anläggningsarbeten innebär omfattande bergarbeten. Enligt nuvarande planering kommer SFR-utbyggnaden att ske i tiden före anläggandet av Kärnbränsleförvaret och det är viktigt att bergarbetena kan genomföras tids- och resurseffektivt i förhållande till varandra.

För att bergarbetena ska kunna påbörjas måste tillgången till infrastruktur i form av en hamn vara säkerställd och anlagd. Det innebär att reparationsarbeten av strandlinje och erosionskydd, kajer och anläggande av ny kajplats utgör tidskritiska moment i anläggandet av Kärnbränsleförvaret och utbyggnaden av SFR.

En försenad byggstart för SFR-utbyggnaden till följd av avsaknad av hamninfrastruktur skulle få stora konsekvenser för den totala tidsplanen. En försenad byggstart skulle kunna få till följd att byggprojekten måste pågå samtidigt med kumulativa miljöeffekter som följd. SKB anser att sådana kumulativa miljöeffekter om möjligt bör undvikas och ett sätt att undvika det är att möjliggöra för en byggstart för SFR i enlighet med vad som planeras och upphandlas.

Arbetena som behövs för den sökta verksamheten, dvs. reparationsarbeten av strandlinje och erosionskydd, av kajer och anläggande av ny kajplats, är av begränsad omfattning och torde inte ge upphov till några miljöeffekter av betydelse. Det kan i vart fall inte bli fråga om några irreparabla miljöeffekter.

På grund härav anser SKB att det finns övertygande skäl för att domstolen ska meddela verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § miljöbalken. SKB är givetvis berett att ställa säkerhet för den ersättning som kan utgå om domstolens dom ändras. SKB kan i nuläget inte se att någon sådan ersättning kan bli aktuell.

H.6 Arbetstid avseende sökt vattenverksamhet

Som anförts i avsnitt H.5 ovan är det av vikt att SKB får möjlighet att påbörja reparations- och anläggningsarbetena så snart som möjligt. Samtidigt återstår en betydande detaljprojektering innan arbetena i vatten kan påbörjas. Arbetena i vatten omfattar ett flertal åtgärder, och SKB räknar inte med att alla åtgärder kommer att kunna genomföras samtidigt, utan det är troligt att det blir fråga om ett sekventiellt genomförande. Tiden för att genomföra åtgärderna bedöms uppgå till totalt ca ett år.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar SKB att arbetstiden för ansökta arbeten i vatten bestäms till sju år från lagakraftvunnen tillståndsdom.

H.7 Igångsättningstid för sökt hamnverksamhet

Tiden för att genomföra de sökta åtgärderna i vatten, inklusive anläggandet av tillkommande kajläge (kajplats 3) bedöms uppgå till totalt ca 1 år. Den miljöfarliga

verksamheten, bestående i hamnverksamhet vid kaj 3, kan inte sättas igång förrän tidigast när sökta arbeten i vatten har färdigställts. Mot bakgrund av vad som anförs i avsnitt H.6 ovan om arbetstid för den sökta vattenverksamheten samt i avsnitt H.5 ovan om verkställighetsförordnande, är det motiverat att bestämma igångsättningstiden för den tillkommande hamnverksamheten till sju år.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar SKB att domstolen förordnar att den ansökta miljöfarliga verksamheten vid det tillkommande kajläget ska ha satts igång senast sju år efter lagkraftvunnen tillståndsdom (igångsättningstid).

H.8 Oförutsedda skador

De planerade vattenanläggningarna kan ge upphov till grumling och annan omedelbar och snabbt övergående miljöpåverkan. Genom skyddsåtgärder vid potentiellt grumlande arbeten (se ovan) finns det inte anledning att befara att arbetena orsakar någon skada. Eventuella skador av vattenverksamheten kommer att kunna iakttas och dokumenteras relativt omgående efter att verksamheten påbörjats. SKB föreslår därför att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till minimitiden, dvs. fem år från utgången av arbetstiden.

Stockholm och Göteborg den 10 oktober 2022

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Caroline Perlström
(enligt fullmakt)